

Na temelju članka 11. stavka 2. Zakona o otpadu («Narodne novine» broj 178/04, 111/06, 110/07. i 60/08) i članka 26. Statuta Općine Hlebine («Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije» broj 1/06), Općinsko vijeće Općine Hlebine na 33. sjednici održanoj 24. ožujka 2009. donijelo je

PLAN GOSPODARENJA OTPADOM NA PODRUČJU OPĆINE HLEBINE za razdoblje od 2009. do 2015. godine

1. UVOD I TEMELJNE ODREDBE

Neodgovarajuće gospodarenje otpadom trenutno je najveći problem zaštite okoliša u Hrvatskoj. Količina otpada raste, a infrastruktura koja bi taj otpad trebala zbrinuti nije dostatna, a sam sustav gospodarenja otpadom ne funkcionira u potpunosti. Takav sustav gospodarenja otpadom negativno se odražava na okoliš, vodu, zrak, more i tlo, te na klimu, ljudsko zdravlje i drugi živi svijet.

Aktualno stanje gospodarenja otpadom na području Koprivničko-križevačke županije predstavlja problem koji je potrebno prioritarno riješiti.

Problem je što se komunalni otpad ne odvaja kod sakupljanja, nizak je stupanj recikliranja otpada i njegove obrade, te postoji veliki broj divljih deponija.

2. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAVE ŽUPANIJE I DRŽAVE

Općina Hlebine (u daljnjem tekstu: Općina) smještena je u sjevernom dijelu Koprivničko - križevačke županije (u daljnjem tekstu: Županija) i prostire se na površini od 30,94 km², te čini 1,77% ukupne županijske površine.

Općina na sjeveroistoku graniči s Općinom Gola, jugoistočno s Općinom Molve, jugozapadno s Općinom Novigrad Podravski, zapadno s Općinom Koprivnički Bregi, a sjeverozapadno s Općinom Peteranec.

Područje Općine prostire se duž sjeveroistočne općinske granice uz rijeku Dravu. U ovom dijelu toka, Drava se čitava nalazi na teritoriju Republike Hrvatske, odnosno u ovom dijelu toka nije granična rijeka. S njene druge obale nalazi se Prekodravlje, odnosno administrativni prostor Općine Gola.

U sastavu Općine Hlebine nalaze se 2 naselja i to Hlebine i Gabajeva Greda.

Prema popisu stanovništva iz 1991. godine Općina je imala 1.606 stanovnika te je prema broju stanovnika pretposljednja dvadesetprva, od 22 općine u Županiji. Gustoća naseljenosti prema tom podatku je 51,90 st/km².

Podaci popisa od 2001. godine pokazuju pad ukupnog broja stanovnika, tako da prema EU popisnoj je metodi broj stalnog stanovništva iznosi 1.470.

3. OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU

3.1. Površina

Županija je formirana 1993. godine kao slijednik dotadašnjih Općina Koprivnica, Križevci i Đurđevac, kada je i prvi puta formirana i političko – teritorijalna jedinica lokalne samouprave Općina Hlebine.

Područje Općine administrativno čine područja 2 naselja – Hlebine i Gabajeva Greda. Oba naselja sastoje se od osnovnog građevinskog područja i izdvojenih građevinskih područja - zaselaka. Uz naselje Hlebine tako postoje Male Hlebine i Valentovci, a uz naselje Gabajeva Greda zaselci Šošterići, Bezdenec i Levača.

Općina je okružena drugim administrativnim jedinicama – Općinama u sastavu Županije i to:

- sjeveroistočno s Općinom Gola, odnosno s naseljem Novačka,
- jugoistočno s Općinom Molve, odnosno s naseljima Molve i Repaš,
- jugozapadno s Općinom Novigrad Podravski, odnosno s naseljem Delovi,
- zapadno s Općinom Koprivnički Bregi, odnosno s naseljima Jeduševac i Koprivnički Bregi,
- sjeverozapadno s Općinom Peteranec, odnosno s naseljima Sigetec i Komatnica.

Općina se nalazi na području k.o. Hlebine.

Područje Općine uglavnom se poklapa s područjem katastarske općine Hlebine, osim što dio naselja Hlebine prelazi na područje k.o. Sigetec i k.o. Koprivnički Bregi, a dio naselja Gabajeva Greda prelazi na područje k.o. Novačka.

Ukupna površina Općine za oko 0,60 km² veća je od ukupne površine k.o. Hlebine, koja, prema podacima Državne uprave za katastar iznosi 30,3413 km².

3.2. Naselja

Osnovni podaci, površina i tipovi naselja

Općina obuhvaća 2 naselja – Hlebine i Gabajeva Greda, od kojih je naselje Hlebine sjedište Općine.

3.2.1. Hlebine

Hlebine je središnje naselje Općine i njeno sjedište. Prema podacima posljednjeg popisa stanovništva 2001. godine u Hlebinama je živjelo 1.291 stanovnika. To čini oko 88% ukupnog stanovništva jedinice lokalne samouprave.

U Hlebinama se križaju županijske ceste ŽC 2114, koja vodi od Drnja, preko naselja Hlebine i Gabajeva Greda prema Molvama i ŽC 2147, koja od središta Hlebina vodi prema Novigradu Podravskom.

Karakteristika naselja Hlebine jest da se razvijalo uz navedene glavne prometne smjerove, kao i uz put prema Komatnici.

3.2.2. Gabajeva Greda

Naselje Gabajeva Greda smješteno je istočno od naselja Hlebine, neposredno uz rijeku Dravu. Po strukturi se razlikuje od naselja Hlebine jer se sastoji od više manjih zaselaka, dok središnji dio naselja nema značajnije veću površinu. Ovakvom strukturom se Gabajeva Greda u strukturi približava tipičnim raštrkanim naseljima Prekodravlja, kao što su Novačka i Otočka. Oblik naselja proizlazi iz činjenice da je nastalo iz tzv. konaka – privremenih nastamba koje su korištene u funkciji obrade poljoprivrednih površina, a kojima je kasnije administrativno dan status naselja.

Pojedini zaselci imaju svoja imena, koja proizlaze iz rodovske ili povijesno-situacijske određenosti – Šošteriči, Bezdenec, Levača.

Neposredno uz naselje Gabajeva Greda, u smjeru Drave nalaze se velika područja eksploatacije šljunka, od kojih su neka već napuštena i u postupku su sanacije – preoblikovanjem u rekreacijske i športske ribnjake. Time naselje Gabajeva Greda u jednom dijelu svog građevinskog područja dobiva obilježja vikend naselja, a tendencija vikend gradnje povećava se i izvan naselja uz jezera.

4. PROSTORNO RAZVOJNE I RESURSNE ZNAČAJKE - ZEMLJOPISNA OBILJEŽJA

3.2. Geološka obilježja i obilježja reljefa

U prirodno-geografskom smislu, položaj Općine određen je pozicijom u niskom južno dravskom položaju.

Neposredna geološka podloga ovog dijela Podravine sastavljena je uglavnom od neogebug sedimenata (najvećim su dijelom to lapori, laporoviti pješčenjaci i slične naslage). Ispod kvartalnih sedimenata nastavlja se razmjerno duboki sloj tercijarnih naslaga. Posebno su u gospodarskom smislu zanimljivi dravski šljunci i pijesci koji svoje podrijetlo vuku iz alpskog prostora.

Na osnovi petrografske podloge i erozivnog fluvijalnog djelovanja, formirana su današnja tla na području Općine, pa tako možemo utvrditi da su uz glavne vodotoke smještena ponajviše manje vrijedna aluvijalna karbonatna tla (azonalnog tipa). Na ocjeditim dijelovima i na terasi prevladavaju nešto kvalitetnija aluvijalna tla, koja su umjereno podzolirana. Ova su tla nastala u holocenu, sadrže razmjerno manje glinovitih čestica, a imaju više pjeskovitog, lesolikog sadržaja te su nešto laganija za obradu, propusnija i rahlija.

Na području Općine možemo govoriti o dva osnovna tipa tla i to:

- aluvijalna karbonatna tla uz rijeku Dravu,
- semiglejna aluvijalna karbonatna i nekarbonatna tla zapadnije od toka rijeke Drave.

3.2. Hidrogeografske značajke

Hidrogeografske osobine područja Općine karakterizira režim velike rijeke kakva je Drava. Drava je najhirovitija panonska rijeka, a ima znatan pad i brzi tok, s tim da kod Botova dolazi do smanjenja pada tako da on unutar područja Hlebina iznosi oko 0,5 m/km. Erozijska joj je vrlo jaka, a cijepa se na brojne mrtvaje (mrtvice, bereke) i suha korita. Zbog nagomilavanja šljunka i pijeska riječna se matica pomicala i erodirala jednu pa drugu obalu. Utjecajem obilnih taloga pojedini rukavci postali su preplitki pa je glavna masa riječne vode morala prijeći u druge koji su dotad bili sporedni. Tako su stvorene mnoge pličine otoci, većinom prolaznog značenja.

Za Dravu i njezine pritoka u ovom dijelu tipičan je snježno-ledenjački režim. Tekućice su bogate vodom u prvoj polovici toplog razdoblja godine. Najizraženiji element riječnog režima je ljetni maksimum vode. Velika voda u jesensko doba manje je zastupljena, a proljetna mala voda rijetka je pojava. Drava ovdje ima maksimum vodostaja od svibnja do srpnja, dok je vodostaj najniži od prosinca do veljače. U prošlosti su povremeno nastajale velike poplave, kao posljedica obilnijih padalina u kratkome vremenskom razmaku. Danas su naselja, a posebno se to odnosi na naselje Gabajeva Greda, zaštićena nasipom. Problem je i relativno visoka podzemna voda, osobito u ranim proljetnim i jesenskim mjesecima, kad se voda bunara miješa s površinskom vodom i kišnicom pa je negdje neprikladna za piće. Ovaj problem posebno se negativno odražava na područje naselja Gabajeva Grede koja još uvijek nema javni vodovod, kao način opskrbe pitkom vodom. Kod naselja Gabajeva Grede postoji stari dravski rukav – Stara Drava, koji je lociran izvan inundacijskog područja, odnosno južno od zaštitnog nasipa za obranu od voda rijeke Drave. Stara Drava kod visokih podzemnih voda prima više vode te plavi okolne šumske prostore kod naselja Gabajeva Greda.

Uz Dravu, osnovicu hidrološke mreže šireg područja čini više kanaliziranih vodotoka – Moždanski jarak, Bistra Koprivnička, Brzava i Reka.

Prema podacima Hrvatskih voda, VGO Ispostava „Bistra“ Đurđevac, za vodotoke Bistra Koprivnička i Moždanski jarak postoji odluka Županijske skupštine o utvrđivanju inondacijskog pojasa, koji prema navedenoj odluci iznosi 6,0 m od ruba vodotoka, a namijenjen je održavanju vodotoka i provođenju obrane od poplava. Jedina zona gdje se pojavljuje preklapanje drugih namjena i navedenog inondacijskog pojasa je izgrađeno područje Malih Hlebina, koje se u jednom dijelu nastavlja na česticu kanala, te postojeći makadamski izvedeni kolni prilaz do Malih Hlebina, koji se također nalazi neposredno uz česticu kanala, u dužini od oko 300 m.

Osim tekućica, na području Općine postoji i niz umjetnih jezera nastalih eksploatacijom šljunka.

4.3. Klima

Klimatske karakteristike ovog dijela Podravine podupiru izbor i strukturu poljoprivredne proizvodnje. Jedna od osnovnih značajki klime na ovom prostoru jesu dosta izražene temperaturne razlike (amplitude), odnosno ljeta su vruća, a zime oštre.

Ekstremne temperature ljeti (i do 35°C) i zimi (i do -30°C) tvore godišnju amplitudu koja doseže 65 stupnjeva. Padaline uglavnom donose zapadni vjetrovi. Količina padalina kreće se oko 775-780 mm.

U odnosu na poljoprivredu to je dovoljno vlage, pogotovo što su kiše povoljno raspoređene kroz godinu.

4.4. Vegetacija

U vegetacijskom smislu izvorno su ovo područje prekrivale šume, a danas je vegetacijski pokrov u značajnoj mjeri izmijenjen kultiviranjem.

Na većem dijelu terena dominirala je biljna zajednica hrasta lužnjaka, u najnižim terenima položaja zajednica vrbe, uz karakteristično močvarno bilje, te druga komplementarna drveća kao što su crna i bijela topola, bijela joha itd.

Uz Dravu su te šume djelomično očuvane. Osim njih također postoje značajne površine uzgajanih, gospodarskih šuma, od kojih je najveća šuma Gabajeva Greda.

4.5. Eksploatacija mineralnih sirovina

Rudarska tradicija je na ovom području dosta stara. Plemička obitelj Inkey iz Rasinje je još 1869. godine započela s eksploatacijom šljunka na području uz rijeku Dravu.

Područje neposredno južno od naselja Gabajeva Greda eksploatirano je relativno plitkim – površinskim kopom, a prostor od 4 manja jezera, koja su nastala takvim iskopom danas se koriste kao rekreacijski ribnjaci.

Jezera ipak nisu sanirana u smislu osiguranja sigurnosti korisnika. Današnji iskopi vrše se na dva eksploatacijska polja. Veće i starije eksploatacijsko polje – naziva Prosenica I., utvrđeno je rješenjem od 31.07.1989. za tvrtku Bilokalnik –IGMA Koprivnica. Površina eksploatacijskog polja utvrđena rješenjem iznosi 49,9850 ha. Manje polje, pod nazivom Hoti veličine je 1,75 ha i eksploatira se od kraja 20. stoljeća.

4.6. Vodno gospodarstvo

Rijeka Drava jedan je od najvažnijih čimbenika oblikovanja prostora Općine. Nestalnost toka rijeke, koji je i danas zamjetan utječe na promjene kvalitete tla od

minimalnih u pogledu opskrbe poljoprivrednih površina vodom, preko nanosa šljunka, pa sve do promjene toka čija posljedica je pretvaranje prostora obradivog tla u prostor riječnog korita.

Vodena površina rijeke Drave na prostoru Općine iznosi oko 133 ha.

Za obranu od poplava, s istočne i sjeverne strane naselja Gabajeva Greda izgrađen je obrambeni nasip, koji se proteže od mosta preko rijeke Drave u susjednoj Općini Drnje, te je usmjeren prema jugoistoku.

Hidroelektrana Novo Virje definirana je kao moguća planirana gradnja, koja bi se trebala u jednom dijelu nalaziti na području Općine. Površina navedene akumulacije, ukoliko bi se izgradila, na području Općine iznosila bi najmanje 437 ha.

Stara Drava – skupni je izraz za ostatke vodenih površina bara koje se nalaze na lokacijama nekadašnjeg riječnog toka, a koje se nalazi istočno i južno od naselja Gabajeva Greda. Vode iz stare Drave ulijevaju se u Dravu preko kontroliranog ispusta kroz nasip.

Kanalizirani vodotoci Moždanski jarak i Bistra Koprivnička recipijenti su manjih kanala koji služe za odvodnju viška vode s poljoprivrednih površina ili za oborinsku odvodnju naselja. Vodotoci se kategoriziraju u III. kategoriju kakvoće vode, što označava već značajno zagađenje vode. Razlog je najviše ispuštanje otpadnih – sanitarno-fekalnih voda, kao i voda koje su rezultat uzgoja stoke, u otvorene vodotoke. Takvi postupci indirektno zagađuju podzemne vode, što je uzrok opskrbe stanovništva nekvalitetnom vodom za piće, jer se stanovništvo na području Gabajeve Grede još uvijek vodom opskrbljuje iz pojedinačnih, vlastitih bunara.

Hidromelioracijski sustav obradivih površina dijelom je uspostavljen u južnom i zapadnom dijelu općine.

5. ZBRINJAVANJE OTPADA

Osnovni cilj u procesu zbrinjavanja otpada na prostoru Županije je realizacija cjelovitog sustava gospodarenja otpadom sa što manje štetnih utjecaja na zdravlje, okoliš i klimu, uz što bolje gospodarsko iskorištavanje otpada i što manje trajnog odlaganja neobrađenog otpada. Da bi se to postiglo potrebno je postupno najprije povećati organizirano skupljanje i konačno postići 100% pokrivenost skupljanja otpada do 2010. godine. Komunalni otpad je prema zakonskim propisima u nadležnosti jedinica lokalne samouprave.

Organizirani način prikupljanja, odvoza i odlaganja otpada postoji na cjelokupnom području Općine, uz napomenu da nisu sva domaćinstva pristala na korištenje navedenih usluga. Organizirano sakupljanje, odvoz i odlaganje otpada vodi komunalno poduzeće «Prizma VV» d.o.o. iz Malog Otoka. Prikupljanje otpada od domaćinstava obavlja se 1 puta tjedno i to putem vreća za smeće, a od pravnih subjekata putem kontejnera. Glomazni otpad sakuplja se dva puta godišnje, iako koncesionar preuzima glomazni otpad od kućanstva tijekom cijele godine.

Na području Općine ne postoji organizirano odlagalište komunalnog i neopasnog tehnološkog otpada, već se komunalni otpad s područja Općine odvozi organizirano na odlagalište otpada Piškornica (buduće regionalno odlagalište otpada Županija sjeverozapadne Hrvatske). Godišnja količina odvezenog komunalnog otpada iznosi oko 60 t, a glomaznog otpada 5-10 t.

6. SVRHA I OPSEG GOSPODARENJA OTPADOM

Zakonom o otpadu («Narodne novine» broj 178/04, 111/06, 110/07. i 60/08) propisane su obveze donošenja planskih dokumenata u vidu Plana gospodarenja otpadom države, županije, te Plana gospodarenja otpadom grada/općine koji se odnose na 8-godišnje razdoblje.

Plan gospodarenja otpadom na području Općine Hlebine za razdoblje od 2009. do 2015. godine (u daljnjem tekstu: Plan) donosi se za 8-godišnje razdoblje, te ga općinski načelnik dostavlja Općinskom vijeću na usvajanje. Ujedno je županijskim Planom gospodarenja otpadom propisana provedba procedure usvajanja od strane Županije, odnosno Upravnog odjela za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša, Pododsjeka za zaštitu okoliša.

Izvršavanje Plana provjerava se godišnje, gdje je općinski načelnik dužan do 30. travnja tekuće godine dostaviti Općinskom vijeću Izvješće o provedbi plana na usvajanje. Ujedno nadzor nad provedbom plana kao i provjeru usvojenog izvješća provodi nadležni upravni odjel Županije koji usvojeno izvješće prosljeđuje u Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja i Agenciji za zaštitu okoliša.

Izmjene i dopune Plana mogu se donijeti samo za četverogodišnje razdoblje temeljem analize učinkovitosti mjera vidljivih iz izvješća.

Općinski Plan detaljnije je usmjeren na razradu i propisivanje mjera gospodarenja komunalnim otpadom, ali s obzirom da je razlika pojedinih vrsta otpada i komunalnog otpada mala, ovaj Plan će se dotaknuti tematike i posebnih vrsta otpada kao što su ambalažni otpad, građevinski otpad, animalni otpad i drugo.

Svaka Općina treba postaviti svoje ciljeve i mjere za provođenje kako bi se što prije postigli rezultati na područjima što većeg izbjegavanja novonastalih količina otpada kao i na povećanju recikliranja, obrade i oporabe otpada. Općinskim Planom potrebno je propisati poticanje mjera izbjegavanja, mjere sortiranja i odvajanja u domaćinstvima, mjere uspostave zelenih otoka i reciklažnih dvorišta, mjere obrade otpada prije njegovog odlaganja, mjere sanacije postojećih lokacija onečišćenih otpadom i slično.

Potrebno je naglasiti da se troškovi gospodarenja otpadom obračunavaju prema kriteriju količine i svojstava otpada, uz primjenu načela „onečišćivač plaća“. Za komunalni otpad mogu se primijeniti i drugi obračunski kriterij u skladu s propisom kojim se uređuje komunalno gospodarstvo, ali treba procijeniti koliko su stimulativni unutar sustava u kojem nastojimo poticati smanjenje nastanka otpada kao i njegovu primarnu reciklažu.

Potrebno je naglasiti funkcioniranje planiranog sustava gospodarenja otpadom na području Županije. Postojat će samo jedan Centar gospodarenja otpadom koji će otpad preuzimati od stanovništva, a njegovo će zbrinjavanje naplaćivati temeljem količine, odnosno vaganjem. Obzirom na navedenu situaciju u cilju je svake Općine da potakne primarno recikliranje otpada, selekciju i gospodarenje posebnim vrstama otpada tako da do krajnjeg cilja (Regionalnog centra za gospodarenje otpadom) dođe što manja količina otpada.

Osnovni principi gospodarenja otpadom svode se na:

- izbjegavanje i smanjivanje nastajanja otpada te smanjivanje njegovih opasnih svojstava,
- ako se nastajanje otpada ne može izbjeći niti smanjiti, otpad se mora ponovo koristiti-reciklirati i/ili oporabiti,
- otpad koji se više ne može racionalno iskoristiti trajno se odlaže na prihvatljiv način za okoliš.

Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske («Narodne novine» broj 130/05) utvrđeni su kvantitativni ciljevi koji određuju dinamiku ostvarivanja strateških ciljeva za područje cijele Republike Hrvatske. Tako bi udio stanovništva obuhvaćenog skupljanjem komunalnog otpada trebao do 2025. godine biti 99%, količina odvojeno skupljenog i recikliranog komunalnog otpada trebala bi iznositi 25%, količina obrađenog komunalnog otpada 30%, količina odloženog komunalnog otpada 45% i količina odloženog biorazgradivog komunalnog otpada 35%.

Koncept IVO (Izbjegavanje-Vrednovanje-Odlaganje), primjenjiv je za sve tokove otpada. Bitni sudionici u cjelokupnom sustavu gospodarenja otpadom su gradovi/općine kao i pripadajuće gospodarstvo i stanovništvo, a njihove najvažnije zadaće su:

1) Jedinice lokalne samouprave (općine i gradovi):

- donijeti Plan gospodarenja otpadom Općine, usklađen s državnim i županijskim planom gospodarenja otpadom,
- prostornim planom utvrditi lokacije građevina i postrojenja za gospodarenje otpadom,
- organizirati sakupljanje i sigurno odlaganje (komunalnog) otpada u skladu sa standardima i planom gospodarenja otpadom grada/općine,
- sustavno educirati i informirati lokalne upravne strukture i stanovništvo,
- omogućiti odvojeno sakupljanje sekundarnih sirovina i bio-otpada, te organizirati prijevoz do centara za gospodarenje otpadom,
- dostavljati podatke u skladu s propisima,
- stimulirati kupovanje ekološki prihvatljivih proizvoda.

2) Proizvođači otpada-kućanstva:

- odlagati otpad na odgovarajući način,
- odlagati otpad namijenjen uporabi (papir, staklo, PET-ambalaža, limenke, staro željezo, biootpad i dr.) ili posebnoj obradi (baterije, ulja, bio-otpad, lijekovi i dr.) u odgovarajuće spremnike/reciklažna dvorišta ili na druga odgovarajuća mjesta i način (kompostiranje),
- kupovati proizvode koji sadrže reciklirane materijale te kupovati proizvode i koristiti usluge koje stvaraju manje otpada (pridržavati se osnovnih načela održivog razvoja),
- biti aktivnim sudionikom programa i aktivnosti na unapređivanju sustava gospodarenjem otpadom.

3) Drugi proizvođači otpada i proizvoda:

- izrađivati planove gospodarenja otpadom,
- prijavljivati sve vrste i količine proizvedenog otpada,
- omogućiti odvojeno skupljanje, prijevoz i uporabu i/ili zbrinjavanje (obradu i/ili odlaganje) otpada kojeg stvaraju,
- izbjegavati stvaranje otpada i smanjivati otpad na mjestu nastanka.

7. ZAKONODAVNI OKVIR

Temelji politike gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj sadržani su u Zakonu o otpadu, Strategiji gospodarenja otpadom i Planu gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. – 2015. godinu («Narodne novine» broj 85/07). Navedeni propisi usklađeni su sa europskim direktivama te su dobar temelj prioritetnog rješavanja problema gospodarenja otpadom. Sljedećim popisom evidentirani su zakoni i pravilnici koji reguliraju sustav gospodarenja na području Republike Hrvatske s ciljem što većeg izbjegavanja nastajanja otpada kao i sa ciljem što veće reciklaže, obrade i oporabe otpada.

7.1. Pregled propisa koji uređuju gospodarenje otpadom u RH

- Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske («Narodne novine» broj 130/05),
- Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. – 2015. godinu («Narodne novine» broj 85/07),
- Zakon o otpadu, («Narodne novine» broj 178/04, 111/06, 110/07. i 60/08),
- Zakon o potvrđivanju Baselske konvencije o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada i njegovu odlaganju («Narodne novine» broj- Međunarodni ugovori 3/1994),
- Uredba o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada («Narodne novine» broj 50/05),
- Uredba o nadzoru prekograničnog prometa otpadom («Narodne novine» broj 69/06. i 17/07),
- Uredba o uvjetima za postupanje s opasnim otpadom («Narodne novine» broj 32/98),
- Uredba o jediničnim naknadama, korektivnim koeficijentima i pobližim kriterijima i mjerilima za utvrđivanje naknada na opterećivanje okoliša otpadom («Narodne novine» broj 71/04),
- Pravilnik o gospodarenju otpadom («Narodne novine» broj 23/07. i 111/07),
- Pravilnik o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada («Narodne novine» broj 117/07),
- Pravilnik o vrstama otpada («Narodne novine» broj 117/07),
- Pravilnik o uvjetima za postupanje s otpadom («Narodne novine» broj 123/97, 112/01, 151/03, 178/04, 23/07. i 45/07),
- Pravilnik o načinima i uvjetima termičke obrade otpada, («Narodne novine» broj 45/07),
- Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu («Narodne novine» broj 97/05, 115/05, 111/06. i 81/08),
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama («Narodne novine» broj 40/06. i 111/06),
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim uljima («Narodne novine» broj 124/06. i 121/08),
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima («Narodne novine» broj 133/06),
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim vozilima («Narodne novine» broj 136/06),
- Pravilnik o gospodarenju otpadnim električkim i elektroničkim uređajima i opremom, («Narodne novine» broj 74/07. i 133/08),
- Pravilnik o gospodarenju medicinskim otpadom («Narodne novine» broj 72/07),
- Pravilnik o gospodarenju građevnim otpadom («Narodne novine» broj 38/08),

- Pravilnik o načinu i postupcima gospodarenja otpadom koji sadrži azbest, («Narodne novine» broj 42/07. i 89/08),
- Pravilnik o gospodarenju muljem iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kada se mulj koristi u poljoprivredi («Narodne novine» broj 38/08),
- Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja očevidnika obveznika plaćanja naknade na opterećivanje okoliša otpadom, («Narodne novine» broj 120/04),
- Pravilnik o očevidniku pravnih i fizičkih osoba koje se bave djelatnošću posredovanja u organiziranju uporabe i/ili zbrinjavanja otpada i pravnih i fizičkih osoba koje se bave djelatnošću izvoza neopasnog otpada («Narodne novine» broj 51/06),
- Pravilnik o mjerilima, postupku i načinu određivanja iznosa naknade vlasnicima nekretnina i jedinicama lokalne samouprave («Narodne novine» broj 59/06),
- Pravilnik o načinu i rokovima obračunavanja i plaćanja naknada na opterećivanja okoliša otpadom («Narodne novine» broj 95/04),
- Odluka o uvjetima označavanja ambalaže («Narodne novine» broj 155/05, 24/06. i 28/06),
- Odluka o dopuštenoj količini otpadnih guma koja se može koristiti u energetske svrhe u 2006. («Narodne novine» broj 64/06),
- Odluka o dopuštenoj količini otpadnih guma koja se može koristiti u energetske svrhe u 2007. («Narodne novine» broj 37/07).

7.2. Direktive europske unije

Temelji politike gospodarenja otpadom u EU sadržani su u Rezoluciji Vijeća Europe o strategiji gospodarenja otpadom (97/C76/01) koja se temelji na Okvirnoj direktivi o otpadu (75/442/EEC) i ostalim propisima o gospodarenju otpadom u EU.

Rezolucija Vijeća EU kao i Okvirna direktiva o otpadu predstavljaju jedan od temelja Kohezijske politike EU razvoja i zaposlenosti. Navedenom politikom nastoji se maksimalno povećati ekonomsku dobit kao i smanjiti stupanj zagađenja okoliša na samom izvoru njegovog nastanka.

Implementirajući načela u sektor gospodarenja otpadom dolazimo do prioritarnih akcija: prevencija, sortiranje, recikliranje i biološka razgradnja otpada koji su jeftiniji sustavi, a osiguravaju višu zaposlenost za razliku od spaljivanja i samog odlaganja otpada.

8. MJERE ODVOJENOG SAKUPLJANJA OTPADA

8.1. Mjere odvojenog sakupljanja komunalnog otpada i posebnih vrsta otpada

Grad i općina odgovorni su za gospodarenje komunalnim otpadom što znači da je općinsko poglavarstvo, odnosno vijeće dužno u svom području osigurati uvjete i provedbu propisanih mjera za gospodarenje komunalnim otpadom. Koordinacija sa Županijom pri tome je osobito važna. Sukladno članku 15. stavku 4. Izmjena i dopuna Zakona o otpadu ("Narodne novine" broj 60/08), općine su na svom području dužne postaviti odgovarajuće spremnike i osigurati gradnju reciklažnog dvorišta za odvojeno prikupljanje otpada u gospodarenju komunalnim otpadom. Komunalni otpad obuhvaća i razne, po Zakonu, definirane kategorije posebnog

otpada za koje su doneseni posebni podzakonski akti. Pravilnicima (o ambalaži, otpadnim baterijama i akumulatorima, gumama, vozilima, ee-otpadu i drugo), pobliže se određuje način gospodarenja ovim skupinama otpadnih materijala. Ponekad je teško razdijeliti granicu komunalni – posebni otpad te, stoga, polazimo od činjenice da je iz ukupne mase komunalnog otpada uputno izdvojiti što je više moguće posebnih vrsta otpada tj. onih iskoristivih materija koje se dalje mogu plasirati kao vrijedne sirovine za stvaranje novih proizvoda ili proizvodnju energije. Cilj je **smanjiti ukupnu količinu otpada** koji opterećuje potencijalno kvalitetno obradivo zemljište općine, te predstavlja velik ekološki problem koji ugrožava kakvoću podzemnih voda, tla i okolnog zraka ukoliko se odloži na odlagalište. Istovremeno, taj odbačeni otpad je izvor ekonomskog interesa pravnoj osobi ovlaštenoj za gospodarenje otpadom koja ga zbrinjava na legalan i ekološki prihvatljiv način rasterećujući prirodne resurse općine.

8.2. Primarna reciklaža

Izdvajanje korisnih komponenti iz toka miješanog komunalnog otpada (papir, staklo, met, pet ambalaža, organski otpad, plastika i slično) i njihova priprema za ponovno korištenje u proizvodnom procesu naziva se reciklaža. Primarno odvajanje navedenih sastavnih dijelova komunalnog otpada trebalo bi započeti već u domaćinstvima, odnosno na mjestu samog nastanka otpada. Na području Općine selekcija otpada u samim je začecima. Naime, tek pojedine vrste otpada (papir i staklo) odvaja se na razini proizvodnih poduzeća odnosno vlastitom inicijativom vlasnika koncesije za prikupljanje i odvoz otpada tvrtke «PRIZMA VV» d.o.o. Mali Otok postavljanjem zelenih otoka.

8.3. Mjere odvojenog prikupljanja pojedinih kategorija otpada su sljedeće:

8.3.1. U Općini je potrebno do 31. 12. 2009. godine uspostaviti sustav organiziranog rasporeda odgovarajućih spremnika/posuda/kontejnera – **zelenih otoka** za odvojeno skupljanje osnovnih skupina otpada:

- u naselju Hlebine formirati 4 (četiri) zelena otoka,
- u naselju Gabajeva Greda formirati 1 (jedan) zeleni otok .
- **PRIORITETNA MJERA** koju treba realizirati prije sanacije divljeg odlagališta

8.3.2. U naselju Hlebine Općina treba osigurati prostor za izgradnju reciklažnog dvorišta (RD) ili mini reciklažnog dvorišta na području planirane gospodarske zone južno od naselja Hlebine koje će uključivati odgovarajuće spremnike i prostor za prikupljanje minimalno 4 osnovne skupine otpada (papir, staklo, metal, plastiku) proširujući ovaj koncept svake godine opsegom prikupljanja i vrstama otpada koje se prikuplja:

- **građevinski otpad** mora se prikupljati bilo unutar navedenog reciklažnog dvorišta, bilo formiranjem zasebnog reciklažnog dvorišta na lokaciji bliže najvećim općinskim izvorima ovog otpada,

- **opasni otpad** iz kućanstava potrebno je omogućiti prikupljanje unutar reciklažnog dvorišta radi smanjenja opasnosti ugrožavanja poljoprivrednih površina i okoliša Općine općenito, naročito u pogledu zbrinjavanja otpadnih, zaštitnih

poljoprivrednih sredstava, njihove ambalaže, otpadnih lijekova, lakova, boja, otpadnih baterija i akumulatora,

- **glomazni otpad** – omogućiti kontinuirano prikupljanje u reciklažnom dvorištu,

Rok provedbe ovih mjera je do 2011. godine.

8.3.3. Usporedo s uspostavom zelenih otoka i reciklažnog dvorišta općina je dužna vršiti **intenzivne edukacijske mjere** predložene ovim Planom gospodarenja otpadom na području Općine Hlebine za razdoblje 2009. do 2015. godine.

Prema članku 56. Izmjena i dopuna Zakona o otpadu, gradovi i **općine dužne su na svojem području postaviti spremnike i osigurati gradnju reciklažnog dvorišta za odvojeno prikupljanje otpada do 31. 12. 2009. godine te osigurati gradnju najmanje jednog reciklažnog dvorišta za građevinski otpad.**

9. ODLAGALIŠTE NA PODRUČJU OPĆINE HLEBINE

Na području Općine registrirano je jedno divlje odlagalište koje se nalazi na području naselja Gabajeva Greda tzv « Krapinčeva graba» površine oko 10 000 m², nastalo samoinicijativno i individualno od strane stanovnika Općine, bez znanja tijela lokalne samouprave. Lokacija je nastala na prostoru nekadašnje iskopine šljunka, obrasla je šumom i raslinjem pa je otežano procijeniti količine odbačenog otpada. Sastav otpada: glomazni otpad, poljoprivredni, građevinski, animalni itd. Lokacija je stara kojih 10-ak godina, te se u proteklom razdoblju sanirala samo u smislu guranja otpada s puta u obližnju depresiju.

Zbog blizine rijeke Drave i jezera u neposrednoj blizini (nastalih eksploatacijom šljunka) opasnost zagađenja okoliša je veoma velika. Potrebno je sanirati lokaciju na adekvatan način, te ona predstavlja prioritet.

10. POSTUPANJE S KOMUNALNIM OTPADOM NA PODRUČJU OPĆINE HLEBINE

U Općini, sakupljanje, odvoz i postupanje s komunalnim otpadom regulirano je Odlukom o komunalnom redu na području Općine Hlebine („Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije“ broj 6/08).

Komunalni otpad s područja Općine odvozi se organizirano na odlagalište otpada Piškornica (budući Regionalni centar za gospodarenje otpadom sjeverozapadne Hrvatske). Godišnja količina odvezenog komunalnog otpada iznosi oko 60 t, a glomaznog otpada 5-10 t.

Komunalnim otpadom u smislu ove Odluke smatra se:

- otpad iz kućanstva,
- otpad koji nastaje čišćenjem javnih površina,
- otpad sličan otpadu iz kućanstva koji nastaje u gospodarstvu, ustanovama i uslužnim djelatnostima.

U Općini obavezan je odvoz komunalnog otpada pod uvjetima i na način određen ovom Odlukom.

Obveznici davanja otpada na odvoz su:

- građani koji stanuju ili imaju kuće i druge prostorije na području Općine kod kojih nastaju pojedine vrste komunalnog otpada,

- trgovačka društva i druge pravne osobe kod kojih nastaju pojedine vrste komunalnog otpada.

Obveznici davanja otpada na odvoz dužni su otpad sakupljati i držati do odvoza u tipskim posudama ili vrećama za smeće, a u stambenim zgradama u prostorima namijenjenim za deponiranje otpada.

Obveznici davanja otpada dužni su u određeni dan prema utvrđenom rasporedu posude i vreće sa otpadom iznijeti ispred ulaza svojih objekata na liniji građevinskog pravca, odnosno na pristupno mjesto za odvoz otpada.

Posude i vreće za smeće treba smjestiti tako da ne ometaju javni promet na kolniku i pješačkoj stazi, te da je s njima što lakše rukovati prilikom utovara.

Poslove skupljanja, odvoza, prerade i uništavanja komunalnog otpada, obavljaju fizičke i pravne osobe kojima je isto povjereno.

Odvoz otpada obavlja se jedanput tjedno iz svih stambenih i poslovnih objekata na području Općine.

Pravna ili fizička osoba kojoj je povjeren odvoz otpada utvrđuje redoslijed odvoženja otpada po naseljima i o istom je dužna na pogodan način upoznati sve obveznike davanja otpada na odvoz.

Odvoz otpada pravna ili fizička osoba kojoj je to povjereno obavlja specijalnim vozilom za odvoz otpada, uređenim tako da je omogućen higijenski utovar, prijevoz i istovar otpada bez podizanja prašine i onečišćavanja javnih površina.

Svako onečišćenje prouzročeno odvozom kućnog otpada dužne su otkloniti pravne ili fizičke osobe koje odvoze otpad.

Radnici koji odvoze i iznose otpad dužni su rukovati posudama za kućni otpad tako da se otpad ne prosipa, da se posude za otpad ne oštećuju, kao ni dijelovi zgrade ili ograde. Ispražnjene posude za otpad radnici su dužni vratiti na za to predviđeno mjesto.

Odvoz komunalnog otpada sakupljenog u kontejneru, kad je to dogovoreno između obveznika davanja otpada na odvoz i pravne ili fizičke osobe kojoj je povjeren odvoz otpada, obavlja se specijalnim vozilom za otpremu otpada sakupljenog u kontejneru.

Komunalni otpad koji je po svojim svojstvima opasan otpad, odvozi se na način i s njime se postupa u skladu sa Zakonom o otpadu.

Posude za otpatke i kontejneri ne smiju se puniti preko ruba niti se u njih smije ulijevati tekućina, bacati žar ili uginule životinje.

Vreće za smeće ne smiju biti ostavljene dulje od 24 sata na nezaštićenom prostoru te ukoliko dođe do rasipanja otpada iz vreća za smeće obveznici su dužni sakupiti sav taj otpad.

Prostor oko kontejnera i kante za smeće trebaju biti uvijek čiste i uredno održavane od obveznika davanja otpada na odvoz.

Obveznici davanja otpada na odvoz dužni su za odvoz otpada platiti naknadu pravnoj osobi kojoj je to povjereno (koncesionaru), a koja se određuje po posebnim propisima.

Naknada za odvoz glomaznog otpada ne naplaćuje se korisnicima odvoza kućnog otpada.

Komunalni otpad koji se ne može odvoziti zbog svoje glomaznosti u redovno vrijeme predviđeno za odvoz otpada odvozi se samo na poseban poziv ili narudžbu.

Odvoz takvog otpada obavlja pravna osoba kojoj je povjeren odvoz otpada (koncesionar) najmanje jednom godišnje prema rasporedu odvoza koji sama odredi.

Pravna osoba kojoj je povjeren odvoz glomaznog otpada (koncesionar) dužna je raspored odvoza pravovremeno objaviti. Komunalni otpad biljnog podrijetla (granje, trava, lišće i slično) može se organizirano odvoziti prema potrebi.

Pravna osoba (koncesionar) kojoj je povjeren odvoz komunalnog otpada biljnog podrijetla dužna je raspored odvoza pravovremeno objaviti.

Najstrože je zabranjeno odlaganje i spaljivanje bilo kakvog otpada na mjesta izvan određenog odlagališta.

Najstrože je zaranjano odlaganje životinjskih leševa ili bilo kakvih ostataka životinjskog podrijetla izvan određenih specijaliziranih deponija.

11. IZVORI I VISINA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE SANACIJE

Visina potrebnih sredstava i procijenjenih troškova sanacije odlagališta u naselju Gabajeva Greda i zatvaranja odlagališta, održavanja i nadzora tijekom 30 godina nakon zatvaranja, utvrdit će se projektnom dokumentacijom, a financirat će iz općinskog proračuna, a ostali mogući izvori su Proračun Koprivničko-križevačke županije, Fond zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, donacije, krediti i slično. Procjena troškova sanacije i zatvaranja odlagališta otpada iznose oko 1.500.000,00 kuna (procjena sukladno visini iznosa troškova sličnih zahvata na drugim područjima).

12. EDUKACIJA STANOVNIŠTVA O POTREBI IZDVOJENOG SAKUPLJANJA POSEBNOG OTPADA

Stanovništvo Općine potrebno je kontinuirano educirati. Neke od metoda koje je moguće primijeniti su: radionice, predavanja, prezentacije, plakat, brošure, letci, oglasne ploče, lokalni mediji – lokalne novine, radio, školske udruge, priredbe s edukacijskim sadržajem i slično.

Potrebno je provoditi edukaciju o:

- mjerama odvojenog prikupljanja i selekcije otpada,
- mjerama sprečavanja odlaganja otpada na nezaštićeno tlo,
- opasnostima ugrožavanja zdravlja pri neadekvatnom postupanju s otpadom,
- ekonomskim i okolišnim prednostima recikliranja otpada,
- mjerama, akcijama i poticajima koje treba na općinskoj razini poduzeti da bi se spriječilo nelegalno odlaganje otpada,
- mjere pristupa i zadržavanja na odlagalištu,
- važnost korištenja reciklažnog dvorišta, odnosno zelenih otoka,
- način odlaganja otpada u reciklažnim dvorištima i otocima,
- pravilnom korištenju energije i mjerama moguće uštede u domaćinstvu,
- opasnostima odlaganja otpada opasnih svojstva u okolišu (stare baterija, ambalaža pesticida, ispiranje oprema od pesticida na nezaštićenim površinama, otpadne kemikalije i slično),
- potrebi većeg uključivanja komunalnog redarstva, inspekcije zaštite okoliša i sanitarne inspekcije u rješavanju problema u okolišu po pozivu mještana,
- potrebi korištenja općine i komunalnog poduzeća, koncesionara kao info-servisa za sve upite o gospodarenju otpadom.

Potrebno je osigurati trajnu komunikaciju komunalnog redara sa sanitarnom inspekcijom i inspekcijom zaštite okoliša kako bi se spriječilo onečišćenje okoliša kemikalijama, neopasnim i opasnim otpadom. Sve registrirane privredne subjekte na području Općine potrebno je nadzirati u smislu ispunjenja svojih obveza glede postupanja s otpadom i prijave onečišćujućih tvari u Županijski Registar onečišćavanja okoliša.

13. ZAKLJUČAK

Općina mora biti nositelj i pokretač svih mjera predloženih Planom, Županijskim planom gospodarenja otpadom i Programom zaštite okoliša Koprivničko-križevačke županije, te je odgovorna za učinkovitost provedbe Plana gospodarenja Općine. Općinski načelnik dužan je, sukladno Zakonu o otpadu, svake godine izraditi Izvješće o provedbi Plana gospodarenja otpadom, te ga do 30. travnja tekuće godine za prethodnu godinu, podnijeti općinskom vijeću na usvajanje. Poglavitito mora sadržavati izvješće o provedbi obveza i učinkovitosti poduzetih mjera. Nadležni županijski ured nadzire provedbu Plana i usvojena općinska Izvješća dostavlja nadležnom Ministarstvu i Agenciji za zaštitu okoliša.

14. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Ovaj Plan je izrađen u 6 (šest) istovjetnih primjeraka i čuva se u Jedinostvenom upravnom odjelu Općine Hlebine.

Ovaj Plan stupa na snagu osmog dana od dana objave u «Službenom glasniku Koprivničko-križevačke županije».

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE HLEBINE

KLASA: 351-01/09-01/02
URBROJ: 2137/07-09-1
Hlebine, 24. ožujka 2009.

PREDSJEDNIK:
Stjepan Pongrac, v.r.